

OXYGEN

PROSINEC 2020

GREENWASHING:

*falešná láska
k přírodě*

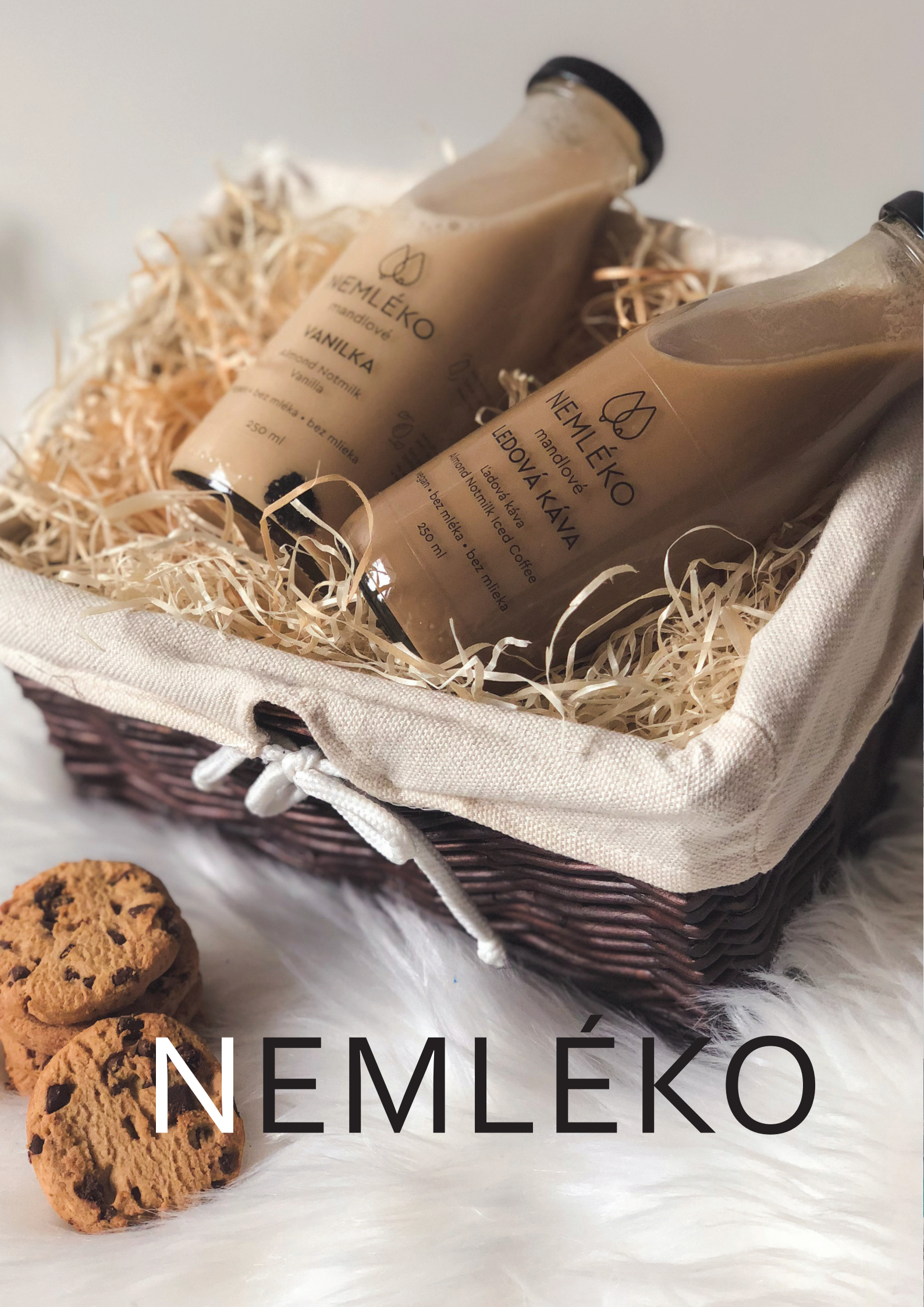
Bea Johnson:
život bez odpadků

ČR 30 Kč · SR 1,15 €

0 105957 125063

NEMLÉKO

PŘEČTĚTE SI

4

Exkluzivní rozhovor

nejznámější tvář Zero Waste se rozovídala o svých složitých začátcích při redukci odpadu

8

Šetrnost, nebo reklamní trik?

firmy se rády barví na zeleno, aby přilákaly zákazníky. S námi jejich greenwashing prokouknete

10

Čeští vědci zkoumají vliv lidí na planetu

česká kuchyně planetu zatěžuje víc než italská, tvrdí to děkan Fakulty ochrany životního prostředí VŠCHT

12

Grónsko roztaje

podle odborníků už nelze tání grónského permafrostu zastavit

BEA JOHNSON KRÁLOVNA ZERO WASTE

NEJZNÁMĚJŠÍ TVÁŘ
MYŠLENKY ŽIVOTA BEZ
ODPADU VYZKOUŠELA
MNOHÉ. NA ZÁCHODĚ SE
MÍSTO PAPIREM UTÍRALA
MECHEM NEBO HOUBAMI.
RTĚNKU ZAS ZKOUŠELA
NAHRADIT KOPŘIVAMI.
DNES SE TOMU SMĚJE.

Od roku 2008 žijete bez odpadu. Jak jste začala?

Když jsme se s mužem a dětmi stěhovali z velkého domu v Kalifornii do města, nejdříve jsme bydleli rok v pronajatém bytě a zatím si hledali nový domov. Do podnájmu jsme si vzali jen to nejnútnejší. Tehdy jsme si uvědomili, že díky tomu na sebe i své záliby máme více času. Když jsme se pak stěhovali do nového domu, uvědomili jsme si, že 80 procent odložených věcí nám nechybí. Spoustu z nich jsme prodali.

Takže se váš život změnil ze dne na den?

Proměna byla postupná. Chtěli jsme změnit naše životy. Jednoho dne jsem narazila na pojem Zero Waste, který popisoval nakládání s odpady v průmyslu a na komunální úrovni. Došlo mi, že bychom to samé měli dělat doma, ale žádný návod na to nebyl. Trvalo nám to dva roky, než jsme na to přišli.

Jak to u vás vypadalo?

Hodně jsem experimentovala. Když jsem hledala alternativu šamponu, myla jsem si vlasy jedlou sodou a přelávala je jablečným octem. Po šesti měsících jsem měla vlasy mastné a roztřepené. Jednou večer, když jsme usína-

li, se ke mně manžel otočil a říká: „Už mě moc nebaví, jak pořád smrdíš jako ocet“. Rozhodla jsem se, že to není nic pro mě.

Změnil váš nový životní styl i vaše návyky, co se týče líčení?

Chtěla jsem najít řešení na všechno z kosmetické tašky. Když jsem hledala alternativu lesku na rty, který zvětšuje jejich objem, použila jsem kopřivy. Výsledek se nedostavil, měla jsem jen oteklé rty a moc přitažlivě to nevypadalo. Muž říkal: „Co se ti stalo?“ a já na to odpověděla: „Ale, zase experimentuju.“. Musela jsem se spokojit s tím, co mi Bůh dal.

Krise jako impulz

Jediné, co v domácnosti používáte jednorázově, je prý toaletní papír.

Ano. I ten jsem se snažila nahradit. Slyšel jsem, že určitý druh mechu je úžasný, tak jsem šla do lesa a vzala ho domů. Ushl. Další den jsem vzala houby na drhnutí. No, nebylo to zrovna příjemné. Nakonec jsme raději skončili u toho, že zůstaneme u toaletního papíru. To je teď jediná věc na jedno použití v naší domácnosti.

„ŘÍDÍM SE MYŠLENKOU, ŽE NEJLEPŠÍ ODPAD JE TEN, KTERÝ VŮBEC NEVZNIKNE.“

Jak často a kde nakupujete běžné zboží a potraviny?

Jen jednou týdně, ve vybraném obchodě, který prodává jídlo bez obalu. Nosím si vlastní nádoby a tašky.

Vytvořila jste aplikaci Bulk, která podobné obchody vyhledává. Kolik jich po světě je?

Aplikaci využívá zatím kolem deseti tisíc lidí. Nabízí kolem tří tisíc obchodů ve 31 zemích světa. Tyto obchody nepoužívají obaly. Třeba ve Francii je přes 400 takových míst.

Lidé v ČR se během finanční krize začali víc zajímat o to, co jí. Platí to i o USA?

Myslím, že životní styl Zero Waste radě lidí během krize pomohl, protože díky němu ušetřili peníze. Určitě se v USA díky finanční krizi zvýšil zájem o zdravou výživu a

kvalitnější život. Lidé unavilo nakupování věcí, které nepotřebují. K tomuto životnímu stylu tíhnou zejména mladí lidé mezi pětadvaceti a čtyřiatřiceti lety.

Jaký pozitivní dopad na životní prostředí má to, když nevytváříme odpad?

Nulový odpad není dobrý jen pro životní prostředí, protože dnes už to není jen něco v balíčku, ale všechna balelní pak ještě musí někde jít. Máme problémy s přeplněnými skládkami, spousta odpadu skončí v oceánu, malé kousky plastu jsou v našem potravním řetězci, v našich tělech... Nicméně zjistili jsme, že je to lepší i pro nás, především je to zdravější. Povedlo se nám eliminovat všechny toxické produkty z našeho života. Make-up, co mám na obličeji, na očích, je vyroben z ingrediencí, které jsou jedlé, protože si ho vyrábím sama. Také čistíme

dům bílým octem a vodou. A kromě toho je to levnější.

Za rok vyprodukovali sklenici odpadků

Kolik peněz asi ušetříte?

Jsme schopni ušetřit 40 procent našich útrat. Spotřebujeme mnohem méně než v minulosti. Dříve jsme si z výletů vozili suvenýry. Dnes jsme spokojeni tím, co máme. Do našeho inventáře nepřidáváme další věci a pokud ano, nahradíme jimi něco jiného. Botu, která má díru. Tričko, které je příliš malé. Oblečení nakupujeme v second handu. Také chodíme

na nákupy s vlastními nádobami na jídlo. Šetří nám to zhruba 15 procent

výdajů na jídlo. Tolik zhruba stojí v USA v průměru obaly.

Dokážete tím ušetřit i docela hodně času, že?

Nemůžu vyčíslit, kolik času se tím ušetří. Ale už ze své definice je tento životní styl od toho, aby ve vašem životě vytvořil místo na to, na čem nejvíc záleží. Objevíme život postavený na zkušenostech místo na věcech. Krása takového života je jeho zakotvení v bytí, nikoliv ve vlastnictví.

Přežaly některé konvenční obchody myšlenku Zero Waste tím, že by prodávaly zboží bez obalu?

Hodně velkých supermarketů už začalo nabízet potraviny a zboží bez obalu. Regují tím právě na hnutí Zero Waste a rostoucí poptávku po tomto zboží.

Pomohla by podle vás větší regulace obalů ze strany států?

Myslím, že větší zdanění obalů by skutečně prospělo. Například v Kalifornii dostanete za vratné lahve pouhých 5 centů a to je problém, protože je to málo a lidi to nemotivuje. Dokonce

ani dítě nemá zájem sebrat lahev na ulici. Pokud by se poplatky zvýšily, nemusely by se lahve válet všude po ulicích a lidé by byli ochotnější po sobě uklízet.

PĚT PRAVIDEL ZERO WASTE

Bea Johnson ve své knize formulovala takzvaný princip 5R

- Refuse - Odmítněte
- Reduce - Zredukujte
- Reuse - Zužitkujte
- Recycle - Zrecyklujte
- Rot - Zkompostujte

Vy jste za minulý rok vyprodukovala jednu sklenici odpadu. Co v ní máte?

Všechno v ní jsou věci, které jsme nemohli minimalizovat, znovu využít, recyklovat nebo zkompostovat. Tak třeba obal od tamponu. Já tampóny nepoužívám, místo toho mám menstruační kalíšek, ale někdo to nechal u nás doma. Měla jsem velkou party, večírek jako překvapení pro kamarádku, takže k nám domů přicházeli lidé, co neznali můj životní styl, spláchli to do záchodu a manžel to vylovil. Taky je tam rybářská síť z dobrovolničení. A pak tam mám různé materiály z oprav a údržby domova.

Filip Horáček

zelené lži
korporací

GREEN+ WASHING

Snažíte se nakupovat zodpovědně? Greenwashing je marketingová strategie, jejímž cílem je představit společnost jako „zelenou“ a šetrnou k lidem i životnímu prostředí, přestože skutečnost může být zcela jiná. I mnoho firem zastoupených v ČR bylo z těchto nekalých praktik obviněno. O které se jedná a jak poznat, že jsme jen obětí chytré reklamy?

Pojmy jako „udržitelný“, „ekologický“ a „bio“ se skloňují snad ve všech pádech, proto se mnoho spotřebitelů snaží nakupovat s dobrým pocitem, tj. nejen podle ceny a kvality produktu, ale také podle přístupu jeho výrobce k životnímu prostředí. Společnosti si tento fakt samozřejmě uvědomují, často se nás snaží přechytračit a vymýšlí různé způsoby, jak vypadat lepší, než ve skutečnosti jsou. Energetický moloch ČEZ

Eco
Organic
Bio
Vegan

o sobě například tvrdí, že šetří přírodu, a výrobci kosmetiky, kteří nemají certifikaci, se nám snaží vsugerovat, že jejich výrobky jsou přírodní a bio.

HŘÍCHY „EKOMARKETINGU“

Environmentální marketingová společnost TerraChoice si v roce 2007 posvítila na více než tisíc „ekovýrobků“ a rozlišila šest tzv. „greenwashingových hříchů“. Jedním z nich je například reklamní tvrzení, které není podloženo žádnými důkazy.

Dále je to tvrzení, které neuvádí bližší informace; irrelevantní tvrzení, např. že výrobek neobsahuje látky, které už ale byly

dávno zakázány. Také vyvednutí pouze jednoho environmentálního aspektu, ale zatajení druhého, například když „úsporná elektronika“ obsahuje nebezpečné materiály.

Klasickým příkladem greenwashingu může být hotelový řetězec, který se prohlašuje za „zelený“, protože jeho hosté mohou spát na stejných prostěradlech a znovu použít ručníky, ale ve skutečnosti dělá jen minimum pro šetření s vodou a energií tam, kde je opravdu třeba, například v oblasti osvětlení, vozového parku nebo restauračních služeb.

KDY SE MÍT NA POZORU?

Samozřejmě existuje mnoho dobrých společností, jejichž příběhy o ochraně životního prostředí jsou pravdivé. Jak tedy oddělit zrna od plev a poznat, že daná firma o udržitelnosti jen nemluví, ale doopravdy jí „žije“? Mezi typické znaky „greenwashingové“ reklamy patří například hezké obrázky panenské přírody a šťastných zvířátek, které v kombinaci s průmyslem a výrobou vypadají vždy podezřele. Dále kreativní výroky typu „vysoký výkon, čisté svědomí“, které sice mohou, ale také zdaleka nemusí realitě odpovídat. Pozor také na novotvary jako „eko-friendly“, „eko-efektivní“, které nemají jasný význam. Odvolávání se na studie a výzkumy bez uvádění zdrojů apod. rovněž nelze považovat za důvěryhodné.

Až příště uvidíte „zelenou“ reklamu, podívejte se na společnost jako na celek. Je možné dohledat informace o jejich praktikách na webových stránkách? Mají tam detailní a overitelná fakta? Pokud ne, zpozorněte.

Milada Kadeřábková

Zajímá vás víc?
Naskenujte QR kód nebo navštivte
oxygen.hostuju.cz/casopis/greenwashing/

S NÁMI UDĚLÁŠ DÍRU DO SVĚTA!

STUDUJ GEOLOGII

NA UNIVERZITĚ KARLOVĚ,

PODEJ SI PŘIHLÁŠKU DO 28. 2.

A STAŇ SE PŘÍRODOVĚDCEM!

Geologie

Geologie - Klasická archeologie

Geologie se zaměřením na vzdělávání

Geotechnologie

Hospodaření s přírodními zdroji

Praktická geobiologie

Vědy o Zemi

Přírodovědcem.cz

Geologie

